

Ons recht of Gods gave?

ER is in de actie van Famke, die het tekort van het feminisme aanwijst, en het daarheen wil leiden, dat iedere vrouw zal kunnen volgroeien tot echtgenote en moeder, iets heel moois. Iets, dat weldadig aandoeft.

We kunnen er inderdaad niet genoeg de nadruk op leggen, dat de vrouw een andere is dan de man, en dat men haar tekort doet, wanneer men haar als man behandelt. En we mogen het met evenveel nadruk zeggen, dat een man, die alléén zijn weg door het leven gaat, zonder vrouw en kinderen, gevaar loopt egoïstisch en eenzijdig te worden. Het is niet alleen de vrouw, die op het huwelijk is aangelegd, de man is dit evenzeer.

Maar wanneer we dit voorop stellen, dan vragen we toch dadelijk daarop: hoe wilt ge de liefde, ook de echtelijke liefde, beschouwen? Als het u toekomend recht? Of als Gods gave?

De moderne mensch spreekt graag van recht. Recht op een menswaardig bestaan; recht op geluk. Dus ook, voor de vrouw: recht op het moederschap. En nu onze maatschappelijke toestanden zoo verdraaid zijn, dat er méér menschen ongetrouwd blijven dan met het oog op de verhouding tusschen mannen en vrouwen noodig is, nu wil men ingrijpen. Misschien is men het voor zichzelf nog niet precies eens, op welke manier dit ingrijpen gebeuren moet, maar toch — men wil zelf de zaak recht zetten. En men noemt velerlei middelen.

Zullen wij meedoen aan het zoeken van die middelen?

Of zullen we blijven bij onze oude, vertrouwde overtuiging, dat het God is, die man en vrouw samenbrengt? In Wiens hand het ook is, als de één niet vindt de ander, die hij hem of haar past.

Het maakt zulk een verschil voor de praktijk van ons leven, hoe we tegenover deze dingen staan.

Willen we ons eigen lot regelen, dan zijn we onrustig. Dan probeeren we het zelf op allerlei manieren. Misschien dringen we ons op, en maken ons zelf zoo onmogelijk.

Als we voor ons zelf het geluk *eischen*, dan durven we het ook te nemen dan, wanneer ons geweten ons zegt, dat het ons verboden is ernaar te grijpen. Omdat, misschien, de bevrediging van onze behoefte aan geluk, van de eischen van onze natuur, ons zou vervreemden van God, wijl de ander, die we liefhebben, Hem niet dienen wil.

Het wordt dikwijls zoo voorgesteld, alsof

christenen willekeurig een scheidsmuur oprichten tusschen geloovige en ongeloovige jonge menschen. Alsof *zij* het zijn, die zeggen: „dat mag niet”.

Inplaats daarvan moeten de jongeren zelf inzien, dat een liefde, die niet beiden dichter tot God brengt, geen heilige liefde is. Het kan zijn, dat onze natuurlijke mensch er het geluk in vindt, doch wanneer werkelijk God de allereerste is geworden in ons leven, hoe kunnen we dan één worden met een ander, voor wie Hij niets beteekent? Een gemengd huwelijk, in de volstrekte zin van het woord, dus tusschen iemand, die God belijdt en een ander, die met Hem niet rekest, is, dunkt me, alleen dáár mogelijk, waar die belijdenis méér een zaak is van het verstand, dan van het hart. Ons hart kan toch niet tweeërlei wegen gaan, en in beiden gelukkig zijn?

Hoe moeilijk het ook is, wanneer we inzien, dat onze liefde niet is Gods gave zullen we kunnen afstaan, of wachten. Wellicht is het eenmaal Gods tijd om ons te geven, wat Hij ons eerst onthield.

Hetzelfde geldt van een verboden liefde in die zin, dat degene, die we liefhebben, reeds met een ander getrouwd is. Of wijzelf met een ander verbonden. Er wordt over dergelijke verhoudingen in de moderne roman haast al te veel geschreven. Sommigen durven het „recht op geluk” on-omwonden te proclameeren. Anderen gevoelen wel, dat het eten van deze verboden vrucht dikwijls een wrange nasmaak heeft. Ik denk aan „De Cirkel” aan „Vergeefsche Vlucht”, aan „Tantalus”. Doch men zoekt de oorzaak méér daarin, dat de mensch in zijn diepste wezen steeds onbevredigd blijft, dan in de ongehoorzaamheid aan Gods wetten. De eisch: „recht op geluk” blijft men stellen; men vraagt enkel, mistroostig: bestaat er wel een blijvend geluk? Is het niet het beste voor den mensch, dat hij grijpt, zonder aarzeling, wat hem geboden wordt, en het wegwerpt, wanneer het niet meer voldoet? Vraagt de sterfelijke mensch niet teveel, als hij verlangt naar blijvend geluk?

Gods gave: dit weten maakt ons ook sterk in teleurstellingen. Er is in romans, vooral in ouderwetsche, wel eens te mooi geschreven over de liefde. Zóó, als waren alle moeilijkheden daarmee opgelost, dat men echt van elkaar hield. Doch een mensch kan, helaas, wreed zijn ook tegenover degenen, die hij lief heeft. Ongewild en ongeweten wreed soms, door niet-begrijpen;

door toegeven aan karaktergebreken; door onachtzaam om te gaan met zijn geluk, alsof het niet zeer breekbaar ware. Hoeveel gekramde scheuren zijn er in ons leven. Gekramd, en dus weer heel, maar de naden van de breuk werden niet geheel onzichtbaar. Als we de liefde, wanneer die ons ten deel viel, zien als Gods gave, zullen we er immers niet roekeloos mee omgaan? We zullen strijden tegen alles, wat die gave ontluisteren wil. Tegen onszelf en eigen

zonden in de eerste plaats; tegen de zonden van de ander ook, als dit noodig is. Samen strijden, niet tegen elkaars gebreken allereerst, doch om gaaf en glanzend te houden, wat God ons schonk.

Wie staat op eigen recht blijft hoogmoedig, wie ontvangt van God wordt steeds deemoediger. En ook hier geldt het, dat de zachtmoedigen het aardrijk zullen beërven.

J. M. W.—W.

Boekenschouw

Hélène Swarth, Natuurpoëzie. J. H. Kok, N. V., Kampen.

„Als een kind naar zijn moeder, wie, dwaas,
het ontliiep,
Zoo keerde ik berouwvol, mijn heide, mijn woud,
Tot u van de stad, waar ik arm was en koud.”

Hélène Swarth ging dus naar buiten, naar het land, waar zij zich dicht bij de natuur voelt als een kind bij zijn moeder.

In haar zangerig rythme mijmert de dichteres hier van een herfst, een winter, een lente. Enkele verzen doen wat glad aan, wat vlak, — een knappe, melodische weergave — en wij zoeken naar mèer, wij willen de grondtoon van deze natuurmuziek hooren.

Als we luisteren, vinden we die ook. „Nazomer”: ’t is avond, een wagen met rosblonde schooven rolt voorbij, „de ranke boomen rijzen recht als vragen van aarde aan hemel” —

„Nu laat mij hier de kleuren zien vervagen,
terwijl ter schuur ’k mijn oogst voorbij
zie dragen,
In vroom berusten wachtende af den nacht.”

De nacht, waarop haar levensavond zal uitloopen, is geen duistere nacht voor Hélène Swarth. In het laatste vers van dezen bundel spreekt zij van het graf, waarin haar lichaam zal rusten.

„...vliet maar snel voorbij,
Arm aardeleven! Laat getroost vergaan
’t Versleten kleed, waar ik uit op zal staan.”
Wij zijn geneigd, symboliek te zien in de rangschikking van de verzen, die deze bundel bevat. Herfst, winter, lente. — Sterven, dood, opstanding. —

Rev. A. Herbert Gray, Als man en vrouw schiep God den mensch. J. H. Kok, N. V., Kampen.

Een mooi en eerlijk boek over de vragen, die

voor bijna alle jonge menschen tot problemen worden. De Engelsche predikant spreekt met warmte en met piëteit, men voelt den man van ervaring, die veel leed gezien heeft. Mooi is wat hij zegt over onbeantwoorde liefde, over kameraadschappelijke omgang tusschen jonge mannen en vrouwen.

Ten aanzien van de geboortebeperving neemt hij geen positief standpunt in. Gehuwde menschen uit orthodoxe kringen van ons land zullen hier dus niet hun standpunt verdedigd zien. Toch is het hun zeer aan te raden, te lezen om welke redenen Rev. Gray het in gèen geval gewenscht acht, dat een moeder meer kinderen krijgt dan haar fysieke krachten toelaten.

De inleiding van Dr. C. J. Honig doelt klaarblijkelijk hierop, als gezegd wordt waarom de vertaalster — die haar werk zeer conscientieus en kundig deed — het boek onverkort en letterlijk vertaalde, ook al waren er passages in, die voor ons besef niet door den beugel konden.

Voor de vorming van een eigen oordeel was het goed, dat alle verloofde en getrouwde menschen dit boek lazen.

Johanna Kuiper, Het volle leven. N. V. Nijgh & Ditmar's U. M., Rotterdam.

Graag wil ik hier eens de aandacht vestigen op een boek van een schrijfster, die niet aan onzen kant staat. Maar die dicht bij ons staat, en van wie we veel kunnen leeren.

Hetty Breede, een rijk, verwend fabrikantsdochttertje, verveelt zich, en is slap en lusteloos. Haar oom, een medisch professor, bewerkt dat ze naar Duitschland gaat, waar ze komt op een heel klein plaatsje, verstoken van letterlijk alle comfort, in het gezin van een socialistisch predikant. De dominee en zijn vrouw leven heelmaal voor en met hun gemeente, niets is hun te veel, de domineesvrouw gaat uit verplegen als er bij een zieke niet dadelijk andere hulp is, en de dominee zal wel even de aardappels poten